

TUŽIM PRINÁŠAŤ POHĽAD,
KTORÝ NESIE ODKAZ BOŽEJ

nádhery a jedinečnosti

Od sústruhu cez šijací stroj k vizuálnemu umeniu: príbeh tejto ženy inšpiruje k objaveniu úlohy krásy a umenia v životoch nás všetkých.

ZUZANA BRATKOVÁ

sa dnes venuje výtvarnej tvorbe a poradenstvu v oblasti vizáže, líčenia, módy a osobného štýlu a vedie kurzy v týchto oblastiach. Semináre o umeleckej tvorbe pripravovala na festivale Campfest, na tematických víkendoch na Ranči v Kráľovej Lehote a na rôznych iných miestach na Slovensku. S manželom Braňom sa od roku 2001 venujú evanjelizácii a pôsobia v laickej pastorácii v spoločenstvách. Žijú v Novej Bani so svojimi dvomi deťmi. Pre Nahlas rozpovedala Zuzka nielen svoj príbeh, ale zdieľa s nami aj jej pohľad na umenie.

Ako si dostala k umeleckej tvorbe? Inklinovala si k nej odmala alebo to malo svoj vývoj?

„Ako malé dieťa som doma kreslievala farbičkami a voskovým pastelom. Pamätám si, ako som v škôlke vymodelovala kuriatko z plastelíny a všetci chceli také isté. Moja mama kúpila anilínové farby a so sestrou a bratom sme mohli nimi vonku maľovať. Nikdy na to nezabudnem. Veľmi sa mi to páčilo. Bolo to také slobodné! Doma na stene sme mali zavesené mamine olejomalby. Každý deň som obdivovala, ako také niečo mohla namaľovať. Mama nemohla študovať umenie, pretože jej to môj starý otec nedovolil, hoci mala veľký talent. Rozhodla sa, že ona to svojim deťom nebude brániť a prihlásila nás do ZUŠ na výtvarný a hudobný odbor.

Počas základnej školy som snívala, že budem baletkou a tiež módnou návrhárkou. V tom čase ma nemal kto povzbudiť, aby som išla na odevnú školu, a tak som si dala prihlášku na reštaurátorstvo. Keďže to bolo počas totality a na školu ma neprijali, bolo mi pridelené jediné miesto s maturitou – strojárka stredná škola. Tu som sa naučila presnosti a nadobudla som praktické zručnosti práce s kovmi.

(Ak by chcel niekto niečo vysústružiť, vyfrézovať, vyvrtáť, nie je problém ☺.) V tomto období ma mama povzbudila, aby som si urobila krajčírsky kurz s certifikátom. Tak som si sama začala šiť šaty a špeciálne upravovať odevy – napríklad veci po mame, ktoré sa mi páčili. Mama pracovala v obchode s látkami a oblečením a to ma priblížilo k svetu látok a odievaniu. Ona mi teda odovzdala lásku a nadšenie k umeleckej a odevnej tvorbe.

Po skončení strednej školy som pracovala na obchodnom mieste s kúpou a predajom akcií. Bola to zaujímavá práca, ale rozmyšľala som, či je toto moje skutočné povolanie. V tom čase som chodila na druhý cyklus ZUŠ, a tak som si podala prihlášku na VŠ. V roku 1996 som začala študovať na súčasnej FF KU v Ružomberku výtvarnú výchovu a náboženskú výchovu. Na univerzite sa mi v mnohom rozšíril obzor a vnímanie umenia. Neskôr som učila na gymnáziu v Novej Bani. Po dva a pol roku prišli za sebou dve rizikové tehotenstvá. Bol to čas mnohých zdravotných ťažkostí. Popritom sme s manželom

intenzívne vstúpili do evanjelizácie, založili sme spoločenstvo a občianske združenie. Služba sa nám veľmi rozrástla. Jediné, čo som v tom čase výtvarne tvorila, boli batikované tričká, obrusy, ručne odlievané a domaľované sviečky. Deti sa popri mne tmoľili, hrali sa mi pri nohách, „hikali“ a tešili sa z farebnosti mojich výtvorov. Myslela som si, že výtvarnému umeniu sa už nikdy nebudem venovať, že duchovná služba je moje hlavné poslanie.

O nejaký čas som sa dostala na duchovnú obnovu, kde bol jeden deň venovaný uzdraveniu kreativity. Počas tohto dňa mi Boh pripomenul, ako si cením dar tvorivosti a umenia a že my, ľudia, týmto Jeho darom často pohrdame. Začala som znovu maľovať. Toto poslanstvo sme v rámci našej služby odovzdávali ďalej, pretože sme stretávali veľa ľudí, ktorí boli v živote ubití tým, že v minulosti mali lásku k výtvarnému umeniu, ale bolo im bránené realizovať ju.“

Mnohí ľudia považujú umenie a krásu za pekný doplnok k ži-

votu a tvorbu berú ako príjemnú voľnočasovú aktivitu. Aké miesto majú v tvom živote?

„Dost podstatné. Boh do človeka vložil kreativitu a dal mu zmysel pre umenie a krásu. Ak človek vpustí Boha do svojho srdca a stretne sa s Jeho láskou osobne, je jeho prirodzenou odpoveďou, že chce, aby bol jeho život oslavou a ohlasovaním tejto Lásky. Umenie je povolaním a tvorba je odpoveďou na toto povolanie. Uvedomujem si, že kreativita a vzťah ku krásu sú súčasťou môjho charakteru. Som tak „utvorená.“ Cítim, že to mám prijímať ako Boží dar. Ťažko znášam neusporiadanosť v priestore, prekáža mi vizuálny chaos či zmätok. Je pre mňa prirodzené veci vylepšovať. Baví ma zvyrazňovať krásu predmetov, priestorov a ľudí, pozdvihnúť zdanlivo všedné veci a vyzdvihnúť ich jedinečnosť. Okrem toho je pre mňa dôležitá pohostinnosť. Jej súčasťou je aj to, aby sa ľudia cítili dobre a svojim duchom načerpali. To v sebe zahŕňa aj estetiku.“

Ak človek vpustí Boha do svojho srdca a stretne sa s Jeho láskou osobne, je jeho prirodzenou odpoveďou, že chce, aby bol jeho život oslavou a ohlasovaním tejto Lásky.

Ovplyvňuje tvoj vzťah s Bohom nejakú tvoju tvorbu? Mení sa to plynutím času?

„Áno. Ako dieťa som do seba absorbovala krásu prírody – východy a západy slnka, kvety, ktoré rástli v našej záhrade, pučanie stromov, farbu oblohy, slnečné lúče dotýkajúce sa kvapiek rosy, krásne ticho po búrke, trávu vo vánku, padajúce vločky či nádherné maľby mrazu na oknách. Hoci som to obdivovala akoby v samote, Boh mi nedávno ukázal, že bol stále so mnou a tam sa rodil môj vzťah s Ním. Prihovár sa môjmu srdcu cez krásu jazmínových kvetov, ukazoval mi jeho nádhru, odhaľoval jeho srdce. Veľmi rada maľujem prírodu, kvety, stromy. Nádchýna ma proces rastu, keď zo starého vyrastá nové. Oslovuje ma Božie slovo: „Z pňa Jesseho vypučí ratolesť“, ktoré je o Ježišovi prinášajúcom vzkriesenie a život. V umeleckej tvorbe rada využívam prírodné štruktúry, omietky, kov a drevo. Vo vizážistike uprednostňujem prirodzenosť. Uvedomujem si, ako sa

krása dotýka hĺbky ducha každého človeka. To, čo vnímame našimi očami, nás môže povzbudzovať, zanechávať Boží odkaz o láske k človeku, alebo to môže ničiť naše srdce, náš čistý pohľad. V umení, aj v módnom poradenstve túžim prinášať pohľad, ktorý nesie odkaz Božej nádhery a jedinečnosti, ktorý je uzdravujúci a nie deštruktívny. Toto cítim ako povolanie a v tomto chcem naďalej rásť a kráčať.“

To, čo robíš, sa zameriava na krásu a pridanú hodnotu. Bolo niekedy obdobie, kedy si ty sama premýšľala o svojej hodnote?

„Počas strednej školy som sa veľmi zamýšľala nad svojou hodnotou, hľadala som zmysel života. Nedokázala som si predstaviť, že budem celý život „vyrábať“ súčiastky. Zažívala som krízu vo vzťahu s rodičmi. Túžila som vypovedať, čo prežívam, ale nedokázala som to. Až raz, v jeden slnečný deň – 8. mája 1993, keď som sa vracala domov od spoložiačky, plná smútku a tmy v mojom živote,

som si zrazu uvedomila, že cítim nádhernú vôňu kvetov... Nádýchla som sa a akoby v hĺbke môjho srdca mi niekto hovoril slová: *Milujem Ťa!* Stále mi zneli v srdci a rozmýšľala som nad nimi. Znovu som sa rozhládla a vnímala nádhru, ktorá ma obklopovala. Po príchode domov som na zábradlie ceruzkou písala báseň, ktorá bola odpoveďou na tie slová. Nazvala som ju „Vyznanie“:

*Milujem Ťa!
No neviem kto si.
Kto si?
Si láska, máj a kvety.
Si vôňa milujúcich detí.
Si Krása, čo na ceste lásky svieti.
Chcem Ťa milovať!
Chcem Ťa cítiť v srdci!
Nemými rukami rozdávať,
ústami o láske rozprávať..
Si Boh
Kde si?*

...
*Viem Ty mi veriš,
Podaj mi ruku prosím a sľúb mi,
že ma nikdy nezradíš.*

Boh ma našiel a stále viac ma lákal svojou láskou, svojou krásou. O krátky čas nato som odovzdala svoj život Ježišovi. Po týchto udalostiach som pochopila, že je len jeden – Boh, ktorý mi rozumie, pozná moje srdce, moje túžby a nebude mi ustavične pripomínať moje chyby. Je tu Boh, ktorý so mnou počíta. Zveril mi poklady – svoju lásku a milosť, talenty, ktorými ma obdaril a volá ma do svojej vinice. Je to Ježiš, ktorý ma dvíha. Nalomenú trst nedolomí a hasnúci kňotik nedohasí.“

Ako sa na tvoju profesiu pozerá tvoja rodina, manžel, okolie?

„Môj manžel ma vždy povzbudzoval. Pamätám si na obdobie, keď som sa asi tri mesiace nemohla dostať z domu von na čerstvý vzduch. Moje deti mali neustále zdravotné ťažkosti a časť toho času som strávila v nemocnici. Bolo mi ťažko a pýtala som sa Boha, o čom to všetko je. V ten deň prišiel môj manžel s otázkou a s povzbudením zároveň: „Nechceš nič čo namaľovať?“ Konečne bol krásny deň po dlhých dažďoch a hoci som s hnevom vonku maľovala kyticu kvetov, viem, že to bol štart pre nové víťazstvo. Moje deti milujú výtvarný prejav, majú umenie v srdci. Radi sa na mňa pozerajú, keď niečo tvorím a ešte radšej „vyrábajú“ ony samy – vždy a všade.“

Venuješ sa aj poradenstvu v oblasti módy, štýlu, líčenia. Stretávaš sa aj s postojmi, ktoré zavrhujú takéto veci? Vieme oceniť štýl, oblečenie, make-up? Ako by si povzbudila ľudí, ktorí k tomu nemajú vzťah, aby do toho vkročili?

„Mnoho ľudí je nadšených, mnohí povedia: mám na to málo času a zároveň vyjadria nespokojnosť so

svojou vizážou. Sú ľudia, ktorí prídu a aj malú radu zúročia. Napríklad jeden muž, podnikateľ, otec troch detí si vzal za svoje rady o odievaní v biznise, ktoré som prezentovala na stretnutí podnikateľov. Z času na čas ho stretnem a mám radosť, lebo z neho vyžaruje dôveryhodnosť, serióznosť a zároveň zostal sám sebou. Sú aj ľudia, ktorí stále niečo hľadajú a nič im nie je dosť dobré a výnimočné. Je to celé veľmi individuálne. Napríklad pre mladú ženu s dokonalou pleťou by bola škoda, aby si dennodenne nanášala make-up. Niektro naopak môže mať pigmentové škvrny na tvári, tmavé kruhy pod očami, prípadne veľmi červenú tvár a cíti sa kvôli tomu zle. Vhodný make-up môže takúto tvár zjednotiť a rozjasniť. Líčenie je vhodné aj pred fotografovaním. Profesionálne líčenie dokáže potlačiť nedokonalosti pleti a zvýrazniť pekné črty človeka. A tak môžu naše deti po rokoch s hrdosťou povedať: „Toto je moja mama...“

Sú ľudia, ktorí si myslia, že venovanie sa zovňajšku je bezbožné. Nie je to však o tom, že ti niekto diktuje: „Toto musíš mať a týmto musíš byť, lebo inak si menej.“ Je to o tom, že získaš niekoľko cenných rád. Existuje etiketa odievania, ktorá nie je v rozpore s morálkou, práve naopak, vnáša odievaniu poriadok. Keby sme ju neignorovali, neboli by sme vystavení chaosu a beznádejnému vystávaniu doma pred skriňou s otázkou, čo na seba. Napríklad pracovníci úradov, bánk, inštitúcií, učители, či lektori by nemali nosiť minisukne, sieťované pančuchy, upotené vyťahané tričká, rozpárané džinsy, hlboké výstrihy, či okázalú bižutériu. Takisto je rozdiel, či idem vo voľnom čase na kúpalisko, do galérie alebo do kostola ☺. To isté platí aj o líčení. Výrazné líčenie je vhodné na ples, prípadne pre umeleckú fotografiu, avšak nie je vhodné do bežného zamestnania. Potom vyvolávame otázky, o čo nám ide a takto vzniká

Viac o Zuzkinej práci a tvorbe

sa môžete dozvedieť na www.art-style.sk. Odporúčame aj stránku projektu spolupráce kresťanských umelcov www.artship.sk. Nájdete tu informácie o aktuálnych podujatiach a aktivitách pre umelcov a o kurzoch pre verejnosť. Projekt Artship slúži tiež na vzájomnú podporu kresťanských umelcov a zdieľanie skúseností, umožňuje prezentáciu ich diel a tvorby, šírenie Božích hodnôt a duchovného prebudenie vo vizuálnej sfére.

zmätok. Poradenstvo v oblasti módy a vizáže je o tom, že niekto mi poradí, čo mi pristane, aké farby odevov ma rozžiaria, aké strihy mi pristanú a pomôžu zakryť to, prečo sa cítim zle. Pritom rešpektujú povahu a jedinečnosť každého človeka. Nepotrebuje na to hromadu peňazí, ani drahé značky. Vкус sa nedá kúpiť, ale dá sa vypestovať. V oblasti módného poradenstva je mojím cieľom pozdvihnúť ľudí, dávať im prijatie, snažiť sa vyzdvihnúť ich osobnosť a to krásne, čo Boh do nich vložil. Uvedomujem si, že je to priestor aj pre evanjelizáciu, lebo niektorých ľudí, ktorí za mnou prichádzajú, by som nikdy bližšie nestretla. Vo svojej práci sa snažím povzbudiť ženy a dievčatá, aby boli nositeľkami života, jemnosti a jedinečnosti a mužov, aby boli gentlemanmi, piliermi, o ktoré sa ženy môžu oprieť a v ktorých môžu mať deti istotu – aby sme reprezentovali Toho, v ktorého sme uverili.“

Andrej Kmeťo

Foto: Marián Juristý

Spolupracovali: Anna Antalová,
Zuzana Zuzáková